

R.F. Lissens, *Een lectruur van 'Le Spectateur Belge' (1815-1823) van Leo de Foere. Traditionalisme in actie*, Gent, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 2000, XIV + 182 pp., reg., 726 BeF, ISBN 90-72474-33-3 (Studies op het gebied van de Cultuur in de Nederlanden, deel 2).

In 1937 heeft Maurits Sabbe als eerste de aandacht gevestigd op het jarenlange ijveren van de Brugse priester De Foere opdat koning Willem I het Nederlands zou erkennen als de bestuurstaal van België, en op De Foeres wijzigende opvatting over de verhouding tussen de Belgische en de Hollandse vormen ervan.¹ In 1950 noemde Henri Haag de *Spectateur Belge* het enige ernstige en invloedrijke katholieke persorgaan van zijn tijd, waarom hij het als een belangrijke bron had gebruikt voor zijn beschrijving van de toenmalige traditionalistische en ultramontaanse opvattingen in ons land.² De nestor van onze literatuurhistorici, René Felix Lissens, heeft nu de bevindingen van Haag hernomen om het tijdschrift en zijn uitgever te situeren (pp. 1-71). Maar het is hem bijzonder te doen om het aandeel van de letterkunde in de *Spectateur* – preromantiek, maar geen romantiek (pp. 73-103) – en om de taalstrijd in het blad (pp. 105-150).

Na de val van Napoleon werd de verdwijning van de meeste instellingen uit het *Ancien Régime*, die door de Franse Revolutie afgeschaft waren, niet meer ter discussie gesteld al herleefden er enkele elementen van de vroegere standenstaat. In de Nederlanden zoals elders in Europa bleek het openbare karakter van de godsdienst de waarde uit het *Ancien Régime* te zijn die zich het krachtigst handhaafde omdat ze zozeer was verweven met de oude proto-naties. In de grondwet van de Noordelijke Nederlanden werd in 1813-1814 ingeschreven dat de soevereine vorst, die een bijna onbeperkte macht kreeg, tot de Hervormde Kerk moest behoren. In België vroeg de geestelijkheid in traditionalistische geest het herstel van de katholieke staatsgodsdienst. De steun van de *Spectateur* aan die eis kostte De Foere in maart 1817 een veroordeling tot twee jaar gevangenisstraf. Zijn beroep op de grondwettelijke persvrijheid, waarin hij bijgetreden werd door de liberale kranten, had niet gebaat.

1. E.H. Leo de Foere of *Taalkunde en Politiek*, in de *Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde*, september 1937, pp. 743-756 en postuum opgenomen in: M. SABBE, *Uit den Taalstrijd in Zuid-Nederland tusschen 1815-1830*, Antwerpen, 1939, pp. 85-100.

2. H. HAAG, *Les Origines du Catholicisme libéral en Belgique (1789-1839)*, Louvain, 1950, pp. 45-94, bijzonder p. 49.

Na zijn terugkeer uit de gevangenis steunde De Foere in zijn blad het Koninklijk Besluit van 15 september 1819 waardoor eindelijk het Nederlands als bestuurstaal werd opgelegd in de vier Vlaamse provincies. Maar nog méér dan tevoren wees hij een overname van het Hollands taaleigen zonder meer af: onze gemeenschappelijke taal moest zowel op het Belgisch als op het Hollands gebruik gestoeld worden. In 1823 kwam zijn anti-Hollandisme scherp tot uiting.

Terecht beklemtoont Lissens dat De Foeres actie voor de taal vanaf het begin, en tot in 1844 wanneer hij zich zou verzetten tegen de spellingregeling van Jan-Frans Willems, die de taaleenheid met Nederland wilde bewaren, geïnspireerd was door zijn traditionalistisch nationaliteitsbesef. Uit dit werk blijkt duidelijk hoezeer de taal voor de traditionalisten was vervlochten met de godsdienstige kern van de Belgische natie.

LODE WILS [GRAAF DE GRUNNELAAN 14, B-3001 HEVERLEE]